

Пророченко М.В., студент
юридичного факультету
Українського державного
університету фінансів та
міжнародної торгівлі **Науковий**
керівник: завідувач кафедри
цивільного права і процесу
Українського державного
університету фінансів та
міжнародної торгівлі, кандидат
юридичних наук, доцент **Лазько**
Г.З.

НОВАЦІЇ ГОСПОДАРСЬКОГО -ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА В УКРАЇНІ

Однією із новацій в господарському законодавстві слід вважати терміни в господарському процесі після прийняття Закону України «Про судоустрій і статус суддів».

У першу чергу необхідно зауважити, що глобального скорочення процесуальних строків, встановлених для розгляду справ господарськими судами, не відбулося. Так, норма, що встановлює двомісячний термін для розгляду спору в суді першої інстанції, спочатку була присутня в тоді ще Арбітражному процесуальному кодексі (у редакції до 2001 року). Норми, що встановлюють двомісячний термін для розгляду апеляційної скарги на рішення суду і місячний термін на розгляд касаційної скарги, також були внесені досить давно. Новелами є зміни, внесені в Господарський процесуальний кодекс України (далі - [ГПК](#)), якими встановлені терміни апеляційного та касаційного розгляду скарг на ухвали судів.

Аналогічно не змінився встановлений ще в 2001 році десятиденний термін на подачу апеляційної скарги на рішення суду першої інстанції. Змінами встановлено лише п'ятиденний термін на подачу апеляційної скарги на ухвали судів першої інстанції. Повністю скорочений був лише термін на подання касаційної скарги на рішення суду першої інстанції або постанову суду апеляційної інстанції з одного місяця до двадцяти днів.

Таким чином, терміни розгляду справ господарськими судами першої інстанції, а також строки розгляду справ, пов'язаних з розглядом скарг на рішення, в судах апеляційної та касаційної інстанції залишилися незмінними. Термін на подачу апеляційної скарги на рішення судів також залишився колишнім, скоротився лише термін на подання касаційної скарги. Був скорочений лише термін на оскарження ухвал, а також строк на розгляд судами апеляційної та касаційної інстанцій справ, пов'язаних з розглядом скарг на ухвали.

Строки розгляду справ господарськими судами не зазнали істотних змін

Неухильне дотримання судами всіх інстанцій перерахованих вище термінів безперечно сприяло б значному прискоренню процесу розгляду справ господарськими судами. На жаль, на практиці такого ефекту не спостерігається. Безумовно, багато справ розглядаються з дотриманням зазначених строків, але справедливості заради відзначимо, що в такі ж терміни вони розглядалися і до червня 2010 року. Справи ж, що розглядаються по кілька років тільки в суді першої інстанції, знаходяться на розгляді цих же судів і по сьогоднішній день.

У той же час наслідком зазначеного скорочення строків на подання зустрічного позову може бути значне скорочення для відповідача строку, протягом якого можливе звернення із зустрічним позовом. Також необхідно враховувати і та обставина, що ГПК не встановлено чітких стадій судового процесу, як наприклад Цивільним процесуальним кодексом. Таким чином, не виключено виникнення спорів, пов'язаних з визначенням моменту початку розгляду справи по суті. Уникнути цього можливо шляхом реалізації норми ст. 74 ГПК, відповідно до якої порядок ведення судового засідання визначається

суддею. Так, повідомлення суддею в процесі про початок розгляду спору по суті дозволить однозначно визначити момент, з якого відповідач позбавляється права звернутися із зустрічним позовом. Відповідач позбавляється права на звернення із зустрічним позовом з моменту початку розгляду спору по суті. Щодо процедури подання апеляційної скарги на рішення господарського суду першої інстанції у випадку, якщо були оголошені лише вступна та резолютивна частини, необхідно зазначити наступне. Відповідно до ч. 1 ст. 93 ГПК, термін на подачу апеляційної скарги починає відраховуватися з дня підписання рішення, оформленого відповідно до ст. 84 ГПК. Статтею ж 84 ГПК встановлено вимоги до повного тексту рішення. Таким чином, строк для подання апеляційної скарги починає відраховуватися з дня підписання повного тексту рішення. Статтею 85 ГПК встановлено, що в разі проголошення лише вступної та резолютивної частини рішення суд повідомляє, коли буде складено повний текст рішення.

З усього вищезазначеного випливає, що в разі проголошення у судовому засіданні вступної та резолютивної частини рішення, термін на подачу апеляційної скарги починає відраховуватися з дати виготовлення повного тексту рішення.

У той же час не виключено виникнення ситуацій, при яких повний текст рішення з ряду причин може бути отриманий сторонами за кілька днів до закінчення строку на апеляційне оскарження. У такому випадку гарантованим способом реалізації свого права на апеляційне оскарження судового рішення, на думку автора, є подача апеляційної скарги, підготовленої на підставі вступної та резолютивної частин рішення суду і відповідає всім вимогам, встановленим ст. 94 ГПК, і її подальше доповнення, виходячи з тексту повного тексту рішення, отриманого пізніше.

Також у наведеній ситуації існує можливість подання апеляційної скарги з пропуском встановленого строку з одночасною подачею клопотання про поновлення строку на оскарження. Результат розгляду судом зазначеного клопотання безпосередньо залежить від вагомості обставин, зазначених стороною в якості підстав для поновлення таких строків. Переважно судами задовольняються клопотання про поновлення строків на оскарження, якщо сторони приводять вагомі аргументи для такого поновлення. Проте в кожному випадку вирішення питання про поновлення строків вирішується індивідуально. Тому варіант з поданням скарги з пропуском строку на її подачу і клопотанням про його відновлення слід залишати як крайній випадок. Це стосується як апеляційних, так і касаційних скарг.

Метою змін, внесених в липні місяці 2010 року в ГПК, було зменшення строків судового розгляду спорів господарюючих суб'єктів. Зауважимо, що загальний строк розгляду спору складається з термінів розгляду судами різних інстанцій спорів, а також термінів на оскарження рішень і ухвал.

У результаті порівняння тривалості строків на оскарження і тривалості строків на судове розгляду спорів, стає очевидним, що тривалість судового розгляду спорів значно перевищує тривалість термінів на оскарження.

Висновок:

Скорочення встановлених строків на оскарження не матиме істотного впливу на терміни судового розгляду спорів, оскільки в переважній більшості дані терміни становлять терміни розгляду спорів саме судами.

Як вже зазначалося вище, терміни розгляду місцевими господарськими судами спорів, а також терміни розгляду апеляційних скарг на рішення місцевих господарських судів залишилися незмінними. Скорочено терміни розгляду касаційних скарг на рішення місцевих господарських судів після їх перегляду в апеляційному порядку, а також постанов апеляційних господарських судів, прийнятих за результатами апеляційного розгляду. Істотно скорочено лише терміни апеляційного та касаційного розгляду скарг на ухвали судів.

Безумовно, якщо розцінювати конкретний спір, що розглядається в господарських судах, скорочення термінів на оскарження, а також скорочення термінів розгляду деяких категорій скарг матимуть своїм наслідком скорочення загального терміну, протягом якого спір буде знаходитися на розгляді в судах.

Однак робити які-небудь висновки про вплив змін, внесених у липні 2010 року в ГПК, на судочинство в цілому можна лише за результатами вивчення статистичних даних. Тільки після визначення співвідношення кількості скарг, предметом яких є оскарження ухвал судів, з кількістю скарг, предметом яких є оскарження рішень судів, а також за результатами порівняння строків розгляду спорів у 2010 році з попередніми роками, можна зробити висновок про те, наскільки позитивний вплив надали внесені зміни.